

'DIN BETJENT' for socialt udsatte borgere på Vesterbro

Rud Ellegaard er sammen med sin kollega Jørgen Larsen 'Din betjent' på det indre Vesterbro. 'Din betjent' er en form for nærpolti ved Københavns Politi, hvor bestemte politibetjente skal medvirke til at styrke den lokale tryghed og komme tættere på borgerne.

AF **ESBEN HOUBORG**

Rud Ellegaard og Jørgen Larsen udfører arbejdet som 'Din betjent', en politiindsats, som dels er tilpasset de lokale forhold på det indre Vesterbro, og dels er baseret på deres lange erfaring med at arbejde i området. Grundlaget for Rud og Jørgens arbejde er en bevidsthed om, at de er alle borgeres betjente, også de socialt udsatte. Det betyder, at de mange socialt udsatte borgere, der færdes på Vesterbro, skal inkluderes i arbejdet med at styrke den lokale tryghed og ikke bare betragtes som nogen, der er generende og utryghedsskabende for andre borgere. I artiklen før denne i dette nummer af STOF beskriver Rud Ellegaard sin særlige tilgang til det at være de socialt udsattes betjent. I denne artikel vil jeg beskrive denne særlige indsats nærmere ved at sætte

det i forhold til forskningslitteratur om politiarbejde i forhold til socialt udsatte og stofbrugere.

Skadesreducerende politiarbejde

Det er nærliggende at beskrive lokalpolitiets arbejde i forhold til stofbrugere på Vesterbro som 'harm reduction policing' eller på dansk 'skadesreducerende politiarbejde'. Det er en term, som de britiske kriminologer Nikolas Dorn og Nigel South introducerede i 1990 (1), og som siden er blevet taget op af den britiske kriminolog Mike Shiner (2). I et samfund med forbudte rusmidler spiller den måde, politiet håndhæver dette forbud på, en stor rolle for omfanget og fordelingen af stofrelaterede skader og omkostninger i samfundet. Skadesreducerende politiarbejde omfatter metoder og indsatser, som skal medvirke til at minimere stof-

Det er imidlertid vigtigt at have for øje, at 'Din betjent's arbejde på det indre Vesterbro har et bredere sigte end blot at minimere stofrelaterede skader og omkostninger, nemlig også at give udsatte borgere adgang til den tryghed og personlige sikkerhed, som er grundlaget for enhver retsstat.

relaterede skader og omkostninger for stofbrugere og/eller omgivelserne – og ikke medvirke til at øge dem. Det konkrete bidrag til skadesreduktionen afhænger af de specifikke metoder og indsatser. Selvom skadesreduktion er en etableret del af dansk narkotikapolitik, bliver det dog primært forbundet med sundheds- og socialindsatser. På den baggrund er lokalpolitikets arbejde på det indre Vesterbro i København interessant. Det er nemlig tilrettelagt på en sådan måde, at det skal understøtte en politik, som skal minimere skader og omkostninger forbundet med stofmiljøet på Vesterbro for både stofbrugere og omgivelserne.

Det er imidlertid vigtigt at have for øje, at 'Din betjent's arbejde på det indre Vesterbro har et bredere sigte end blot at minimere stofrelaterede skader og omkostninger, nemlig også at give udsatte borgere adgang til den tryghed og personlige sikkerhed, som er grundlaget for enhver retsstat. Problemet for udsatte borgere og specielt stofbrugere er, at de færdes i miljøer, hvor statens "tryghedsgaranti" for det meste ikke er til stede, og hvor vold og overgreb er en del af dagligdagen (se artiklen i dette nummer af STOF om brugerperspektiver fra Vesterbro). Det skadesreducerende politiarbejde i forhold til stofmiljøet på Vesterbro skal derfor forstås i en bredere forstand end blot at understøtte sociale og sundhedsmæssige skadesreduktionsindsatser. Det leverer et selvstændigt bidrag ved at forsøge at inkludere stofbrugere i retsstaten og gøre stofmiljøet til genstand for politimæssig regulering og dermed øge stofbrugernes tryghed og sikkerhed.

I det følgende vil jeg først beskrive, hvordan 'Din betjent' ser sin rolle i forhold til de øvrige aktører på Vesterbro og søger at understøtte deres indsatser. Derefter vil jeg berette, hvordan 'Din betjent' arbejder med at udbrede retsstaten til stofmiljøet.

Samarbejde og politiets rolle

Lokalpolitiet på Vesterbro har et tæt samarbejde med de forskellige social- og sundhedstilbud på Vesterbro. På ledelsesplan mødes lederne fra de forskellige tilbud og lederen af lokalpolitiet hver 14. dag og diskuterer aktuelle udfordringer og problemstillinger. På gadeplan er der tæt daglig kontakt mellem politi, udegående socialarbejdere og de forskellige tilbud. Det sker bl.a. ved, at 'Din betjent' kommer rundt på de forskellige tilbud en eller flere gange om dagen, ved at betjentene hjælper med at løse akutte udfordringer for institutionerne, fx uro og vold, og ved at samarbejde om konkrete brugere.

Med hensyn til det konkrete samarbejde med de forskellige tilbud fortæller Rud Ellegaard, at han er meget opmærksom på, hvordan han kan medvirke til at understøtte de forskellige tilbuds arbejde. Det betyder for det første, at det i første omgang ikke er politimæssige prioriteter, der er styrende for samarbejdet. Det er ikke en samarbejdsrelation, hvor institutionerne skal hjælpe ham med at løse politiopgaver, fx finde en person eller efterforske en lovovertrædelse. Hvis han på den måde optræder som retshåndhæver i relationen til institutionerne, vil han medvirke til at underminere tillidsforholdet mellem institutionerne og brugerne.

I miljøer som det stofmiljø, der findes på Vesterbro, er mange af de mennesker, der færdes dér pr. definition kriminelle, fordi de bruger og handler med illegale stoffer. Hvis politibetjenten skulle fokusere på det, ville betjenten samtidig underminere den tillid, som gør det muligt at arbejde med at skabe fred og orden i miljøet gennem dialog med borgerne.

'Hvis jeg overskrider deres grænser, går det ud over deres relation til den gruppe mennesker, som de er sat i verden til at hjælpe. Så det skal jeg være meget bevidst om. (...) Jeg skal ikke have dem til at gøre ting for mig. De skal ikke undersøge noget for mig.' (Rud Ellegaard)

Samarbejdet mellem forskellige aktører i forhold til de socialt udsatte borgere på Vesterbro bliver betragtet som en helhed, for de forskellige aktører kan bidrage med forskellige ting. For at kunne samarbejde på denne måde fremhæver Rud Ellegaard, at man må være fleksibel og samarbejdsvillig og ikke stramt holde fast i be-

Still fra filmen 'Lost Angels: Skid Row Is My Home'

stemte faggrænser. Dermed kan man prøve at skabe en indsats, som gør, at brugerne ikke tabes mellem to stole.

'Hvis man helt firkantet holder fast i sine egne roller, så risikerer man, at der ikke sker noget. Fordi så er det, at folk lander mellem kasserne, mellem stolene. Så vi er nødt til ligesom at overlappe hinanden lidt, og så sige, at det er faktisk et stykke arbejde, der er givet godt ud, fordi det hjælper os i den anden ende. Det der med at overlappe hinandens faggrænser uden at gøre hinandens arbejde. Simpelthen for at få tingene til at hænge sammen.' (Rud Ellegaard)

Fokus for betjentene er således på lokalområdet og de mennesker, der lever der, og hvordan de som betjente kan medvirke til at hjælpe dem.

En særlig politirolle

Rud Ellegaard og Jørgen Larsen forvalter som 'Din betjent' deres politirolle på en særlig måde. Inden for politiforskningen skelner man ofte mellem to forskellige politiroller eller funktioner: 1) Retshåndhævelse (law officers); og 2) Ordens- eller fredsskabelse (peace officers). Sidstnævnte handler om alle de andre ting end at indlede retslige skridt. Mens politiet ofte forbindes med retshåndhævelse, viser undersøgelser, at det i realiteten kun indgår i en lille del af deres arbejde (3). En af de vigtigste undersøgelser af ordensbetjentens arbejde er sociologen Egon Bittners undersøgelse af politibetjente, der arbejdede i områder med mange socialt udstødte i USA's slumkvarterer, det såkaldte "skid row" (4). I den undersøgelse beskriver Bittner nogle karakteristika ved ordensbetjentes arbejde, som også kan ses hos 'Din betjent'ene på Vesterbro.

Det første, der karakteriserer disse betjentes arbejde, er et nøje kendskab til det miljø, de arbejder i. De mennesker, der færdes der, stedets geografi og de forskellige hændelser og begivenheder, der hele tiden forekommer. Denne viden danner grundlag for at kunne handle som politibetjent uden at tage retslige midler i brug. Det er netop dette nøje kendskab til miljø, mennesker og historie, som er det helt afgørende element i arbejdet som 'Din betjent' på Vesterbro. Det er en viden, som er baseret på langvarig tilstedeværelse i miljøet og etablering af tillid mellem borgere og politi. Den kontinuerlige tilstedeværelse i miljøet og det at møde borgerne, også når der ikke er sket noget, det vil sige uden at det handler om en politiforretning, spiller en vigtig rolle for at etablere tillid mellem borgere og politi. Fordi mange af stofbrugerne på Vesterbro ofte har rigtig dårlige erfaringer med politiet, er det vigtigt at signalere: *'Jeg er her ikke for at kontrollere dig'*.

'Det er også vigtigt, at man kommer, når der ikke er sket noget, fordi det er der, man får den naturlige snak. Når de så har set én rigtig mange gange, så finder de ud af, at 'han er god nok'. Men det kan tage rigtig lang tid, nogle gange et halvt eller et helt år. Det er også vigtigt at kunne få en anbefaling, dvs. at de andre "nede i gaden" siger, 'ham der, ham kan du godt snakke med, det er bare vores lokale betjent.' (Rud Ellegaard)

Et andet vigtigt karakteristikum ved arbejdet blandt socialt udsatte, som Bittner fremhæver, er, at spørgsmålet om 'skyld' ofte kun spiller en mindre rolle. I miljøer som det stofmiljø, der findes på Vesterbro, er mange af de mennesker, der færdes dér pr. definition kriminelle,

fordi de bruger og handler med illegale stoffer. Hvis politibetjenten skulle fokusere på det, ville betjenten samtidig underminere den tillid, som gør det muligt at arbejde med at skabe fred og orden i miljøet gennem dialog med borgerne. Samtidig er et miljø som stofmiljøet på Vesterbro et sted, hvor mennesker ofte krænker hinanden og ofte kan optræde som både ofre og gerningspersoner. Det er derfor et miljø, hvor skyldsspørgsmål er komplicerede, og hvor brug af retslige skridt kan være kontraproduktive, fordi sådanne skridt bare kan gøre det værre for offeret. Derfor kan det være en bedre løsning at forsøge at løse konflikten på en anden måde.

'... de her mennesker har ikke andre steder at tage hen. Så de skal faktisk leve med hinanden, selvom de er fjender, eller den ene krænker den anden. Så den gode løsning er ikke altid en formel politisag, for det bliver bare endnu værre. Det der med, at vi plejer at sige, at hvis man bliver udsat for noget, så skal man gå til politiet. Men i det her miljø er det ikke altid den bedste løsning. Så der må vi prøve at løse tingene på en anden måde, for ellers bliver det meget værre for dem.' (Rud Ellegaard)

Nogle gange kan det dog være nødvendigt at tage loven i anvendelse, ikke mindst i forhold til voldelige personer, der skaber utryghed og uro i miljøet. I forhold til sådanne personer kan en metode være at samle beviser, som gør det muligt at fjerne dem fra miljøet – i det mindste for en periode.

'... det er simpelthen at samle sager sammen på dem. Og der kan vi godt, hvis vi har en forurettet, som har været udsat for noget vold, så følge pågældende på skadestuen. Vi kan godt køre ham på skadestuen, selvom det egentlig er noget, man selv skal ordne. Det kan vi godt gøre, fordi så ved vi, det bliver gjort. Simpelthen for at få en sag. Altså prøve at hente de her vidner, der er vigtige for, at vi kan løfte den her sag. Og så få samlet sager sammen på dem, så vi kan få dem varetægtsfængslet.'

En sådan let aktivt indgribende tilgang er ikke nødvendigvis med til at underminere tilliden mellem betjentene og de udsatte borgere, som man måske ellers kunne tro, da også den voldsanklagede jo er en del af miljøet. Men den utryghed, som voldelige personer kan skabe i miljøet, er ofte vigtigst for alle at fjerne.

'Fordi det synes de andre [udsatte borgere] jo også er godt, for de vil jo også godt af med ham der. Og de forstår godt det der. Det skal bare være rimeligt. Hvis bare man gør noget, der er rimeligt, fornuftigt, så synes alle også, at det er en god ide.' (Rud Ellegaard)

At gøre stofmiljøet til genstand for politiarbejde

Normalt betragtes et stofmiljø som et kriminelt miljø, som først og fremmest består af kriminelle personer. Det var også tilfældet, da Københavns Politi tidligere forsøgte at fjerne stofbrugere fra Vesterbro gennem en nul-tolerance strategi. Men med den nye tilgang til politiarbejdet på Vesterbro er det blevet muligt i et vist omfang at gøre stofmiljøet til genstand for politimæssig regulering. Dels ved at søge at medvirke til at løse konflikter, og dels ved at forsøge at fjerne aggressive og voldelige stofsælgere og deres håndlangere fra miljøet, mens fredelige og pålidelige stofsælgere, der ikke skaber uro og ballade, og som ikke snyder deres kunder, "accepteres" – i alle tilfælde af 'Din betjent', men ikke nødvendigvis af narkotikapatruljen. Det sker i erkendelse af, at stofmarkedet er en uundgåelig del af stofmiljøet på Vesterbro, og det derfor handler om at minimere de konsekvenser, det har for brugerne og omgivelserne.

På spørgsmålet om, hvad der menes med en pusher, der er dårlig for miljøet, svarer Rud Ellegaard:

'Det er sådan en, som tæver de andre, en, du køber dårligt stof af, du ved ikke, hvad det er, du får, du kommer til at skyldte mere, end du har købt for, bliver affresset osv. Det er bare dårligt det hele. (...) Men nogle af dem, der har været nede i gaden i rigtig mange år, de køber hos den samme, og de er ikke så bekymret for det stof, de køber, for kvaliteten er den samme, fordi jeg skal handle igen i morgen. Så der er det der gode købmandsskab. Og det fungerer faktisk, uden at der er ballade i gaden. Og dem prøver vi at 'nurse' lidt, for det fungerer faktisk rigtig godt i forhold til dem, som skaber splid og ballade og slagsmål hele tiden.'

Hvis politiet varetægtsfængsler 'den gode pusher', bliver brugeren nødt til at købe sit stof hos 'den dårlige pusher'. Alternativet er ikke, at brugeren stopper med at købe stoffer.

Sammenfattende kan vi sige, at det arbejde, som lokalpolitiet på Vesterbro udfører, viser vejen for en form for politiarbejde, der ikke blot kan understøtte den allerede eksisterende skadesreduktionspolitik, men også kan udvide den ved at inddrage stofbrugernes krav på sikkerhed, tryghed og retssikkerhed. ■

REFERENCER

- (1) Dorn, N. & South, N. (1990), 'Drug Markets and Law Enforcement', *British Journal of Criminology*, 30, nr. 2: 171-188.
- (2) Shiner, M. (2016), 'Drug Policing: What is it Good For?', i 'After the War on Drugs', Rapport fra LSE Expert Group on the Economics of Drug Policy, s 59-66.
- (3) Newburn, T. (2007), *Criminology*, Willan Publishing.
- (4) Bittner, E. (1967), 'The Police on Skid-Row: A Study of Peace Keeping', *American Sociology Review*, vol. 32, no. 5: 699-715